

Häme

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaoston asiantuntijakuuleminen 7.10.2015
Hallituksen esitys eduskunnalle valtio talousarvioksi vuodelle 2016 (HE 30/2015)
Teema: Pääluokka 32.01 ELY-keskusten toimintamenot

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ylijohtaja Pekka Savolainen

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten toimintamenoiksi esitetään 190,735 miljoonaa euroa, jossa on vähennystä edellisestä vuodesta 11 % eli 22,426 miljoonaa euroa.

Näin huomattava määrärahojen vähennys edellyttää ja on jo edellyttänyt merkittäviä toimia toiminnan ja henkilöstön sopeuttamiseksi määrärahakehykseen. Toimintamenojen supistuminen on ELY-keskuksissa jatkunut lähes koko keskusten olemassaolon ajan, mutta vuosi 2016 on sopeuttamistarpeeltaan merkittävin.

Valtion vaikeasta taloustilanteesta johtuen muutoksen suunta on ollut ELY-keskusten tiedossa jo pitkään ja toimintaa on jo aikaisemmin sopeutettu ennakoituun toimintamenojen määrään.

Toiminnan alkuvuosina tilannetta hoidettiin pääasiassa luontaista eläkepoistumaa hyödyntäen, mutta taantuman ja vaikean taloustilanteen jatkuessa sopeuttamien on jatkunut toisaalta toimintaa kehittämällä ja toisaalta vuoden 2015 aikana toteutetuilla yhteistoimintaneuvotteluilla ja niistä seuranneilla noin 80–90 henkilön irtisanomisilla ja noin 140 henkilön irtisanoutumisella mm. tarjolla ollutta irtisanoutumiskorvausta hyödyntäen.

Toimintamenoilla palkatun ELY-keskusten henkilöstön määrä oli toiminnan käynnistyessä noin 3000 htv ja vuoden 2017 päättyessä henkilöstömäärä arvioidaan laskevan noin 2300 htv eli vähennystä on noin 700 htv verran. Muutoksen suuruutta selittää osittain talous- ja henkilöhallintoa hoitavien henkilöiden keskittäminen yhteiseen palvelukeskukseen.

ELY-keskukset ovat toteuttaneet samaan aikaan työ- ja elinkeinoministeriön johdolla merkittäviä säästö- ja toiminnan tehostamistoimia ja muutos jatkuu ainakin vuoteen 2018 asti.

Merkittävimmät sopeuttamistoimet ovat olleet edellä mainittujen irtisanomisten lisäksi määräraaikaisten työsuhteiden päättäminen, toiminnan keskittäminen yhtä ELY-keskusta laajemmille alueilla sekä kehittämällä ELY-keskusten toimintaa iskukykyinen ELY-keskus hankkeiden I ja II kautta, joista viimeksi mainittu on edelleen käynnissä.

Mainittujen iskukykyhankkeiden keskeisimpiä kehittämiskohteita ovat olleet erikoistuminen, joidenkin palvelujen kustannusvastaavuuden parantaminen eli käytännössä palvelujen maksullisuuden lisääminen sekä kaikkein tärkeimpänä palvelujen sähköistäminen ja sähköisten prosessien kehittäminen.

ELY-keskusten näkökulmasta kehittämistyö on edennyt pääosin varsin hyvin ja toiminta sekä asiakaspalvelun laatu on voitu turvata kohtuullisen hyvin. Asiakkaille suunnattujen tiedustelujen mukaan palveluihin ollaan varsin tyytyväisiä. Samoin sidosryhmien

tyytyväisyys yhteistyöhön ELY-keskusten kanssa on varsin hyvällä tasolla, tosin pientä heikennystä on tässä suhteessa ollut havaittavissa.

Toiminnan tehostaminen laajentamalla ELY-keskusten toiminta-alueita joiltakin osin yhden ELY-keskuksen toimialuetta laajemmiksi on asiakkaiden ja sidosryhmien keskuudessa herättänyt huolta asiakaspalvelu- ja aluekehitystehtävien etääntymisestä kauemmas oman maakunnan päätöksenteosta. Näitä tehtäviä ovat mm. neljän ELY-keskuksen (Etelä-Savon, Hämeen, Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan) hoitamat EU:n rakennerahastotehtävät, kalataloustehtävien hoitaminen kolmella suuralueella, kansainvälistymis- ja innovaatiotoimintaan liittyvien tehtävien hoitaminen valtakunnallisesti Pirkanmaan ELY-keskuksesta sekä liikenneasioiden hoitoon liittyvät uudelleen järjestelyt.

Arvioin kuitenkin tilanteen asteittain rauhoittuvan, koska toiminta on vasta käynnistysvaiheessa ja mm. rakennerahastotehtäviin liittyvä päätöksenteko ja maksatus ovat käynnistyneet varsin hyvin.

Henkilöstöressurssien riittävyyteen liittyvät ongelmat korostuvat sen sijaan vuosittain erityisesti maatalouden tukivalvontaan liittyvissä tehtävissä. Valvontatyöhön liittyvät vaatimukset ovat entisestään monimutkaistuneet ja valvonnan määrä vaihtelee eri vuosien välillä. Toimintaa on lisäksi sen sesonkiluoteisuudesta johtuen merkittävilta osiltaan hoidettu kesäajaksi palkattavien määräaikaisten tarkastajien toimesta. Valvonnoista on kuitenkin koko ELY-keskusten olemassa olon ajan selvitty annettujen määräaikaisten puitteissa.

Toinen henkilöstön riittävyyteen ja toimintaresursseihin liittyvä haaste on sähköisten palvelujen hidas eteneminen ja kahden palvelumallin eli sähköisen ja paperisiin hakemuksiin perustuvan manuaalisen toimintamallin samanaikainen ylläpito. Tässä kehitysvaiheessa toimintamalli ei vielä säästä työpanosta toivotulla tavalla. Mielestäni sähköisten palvelujen käyttöönotto on kuitenkin edennyt kahden viimeisen vuoden aikana vauhdilla.

Talousarvioesityksen sisältämät ELY-keskusten toimintamenojen leikkaukset edellyttävät keskusten henkilökunnalta ja johdolta venymistä sekä asiakkaiden puolelta uusien sähköisten toimintamallien omaksumista. ELY-keskukset ovat aikaisempien vuosien toiminnalla varautuneet edellä todetuilla toimilla erityisesti vuoteen 2016, joka on koko sopeuttamiskauden vaikein. Toimintamenoja on saatu säästettyä mm. supistamalla toimitiloja ottamalla käyttöön avokonttoriratkaisuja, karsimalla matkustusmenoja, hyödyntämällä videoneuvottelumahdollisuuksia ja keskittämällä ELY-keskuksen ja TE-toimistojen talous- ja hallintoasioita KEHA-keskukseen.

Yhteenvedona edellä esitetystä totean, että ELY-keskukset tullevat kohtuullisen hyvin selviytymään vuodesta 2016 esitetyllä toimintamenomäärärahalla ja pystyvät myös turvaamaan asiakaspalvelun hyväksyttävällä tasolla.

Ylijohtaja Pekka Savolainen
Hämeen ELY-keskus